

פנינים יקרים אמרות טהורות
והדרכות ישרות שנשמעו מפי
מורן רבינו ראש הישיבה שליט"א

פרשת משפטים
רעוא דרעיון תשפ"ג

פרשת תרומה תשפ"ג
גליון י"ז

בנישאות מין רבינו ראש הישיבה שליט"א

פרשת משפטים רעוא דרעיון

העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד

המלאכים שנבראים מן המצוות
מלווין את האדם לשמור אותו

הנה אנכי שולח לפניך מלאך לשמרך בדרך (כג ט). ומי המלאך הזה השומר את האדם בדרך, איתא במדרש תנחומא (משפטים יט) וז"ל הנה אנכי שלח מלאך, זה שאמר הכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך (תהלים צא) עשה אדם מצוה אחת מוסרים לו מלאך אחד, עשה שתי מצוות מוסרין לו שני מלאכים, עשה כל המצוות מוסרין לו מלאכים הרבה שנאמר כי מלאכיו יצוה לך ומי הן המלאכים אלו שמשמרים אותו מן המזיקין שנאמר יפול מצדך אלף ורבבה מימינך וכו', למה מן השמאל אלף ומן הימין רבבה, לפי שהשמאל אינה צריכה מלאכים הרבה ששמו של הקדוש ברוך הוא כתיב בתפילין, והתפילין נתונים על השמאל, שנאמר (דברים ו) וקשרתם לאות על ירך, אמר ליה רבי חנינא וכו', אלא אלף מזיקין וימין שהיא פשוטה במצוות מפלת רבוא מזיקין ע"כ, ענין בריאת המלאכים על ידי המצוות כבר נזכר במשנה (אבות פ"ד מ"א) רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד, אך כאן במדרש נתחדש כי הם מלווין לו לאדם לשמרו.

אמירת שלום עליכם ליל שבת

ועל פי מה דאיתא במדרש המלאכים שנבראים מן המצוות מלווין אותו, אמרתי ליישב בנוסח שאומרים כליל שבת, דהנה אנו אומרים בכל ליל שבת הפיוט שלום עליכם שבו אנו מקדימים בברכה את המלאכים המלוים אותנו, וכדאיתא בגמרא (שבת קיט:) תניא רבי יוסי בר יהודה אומר שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת

לביתו ע"כ, והנה האריכו האחרונים (עיין מחצית השקל סי' רסב סק"א, מחזיק ברכה להחיד"א שם ס"ג, כף החיים שם סקט"ז) אם לומר בסיום הפיוט צאתכם לחיים טובים ולשלום, אך אנו נוהגים לומר לומר בפעם הראשונה והשלישית צאתכם כבואכם, ובפעם השניה צאתכם ובואכם (כמבואר בליקוטי מהרי"ח שכן נהג הרה"ק משינאווא, ובספר שלחן אש בשם רבו בעל הערוגת הבשם), וביאר אאזמו"ר זיע"א הענין בזה כי אנו אומרים למלאכים שייצאו כי מעתה אנו חפצים להתייחד עם קודשא ב"ה ושכינתיה, וזהו מה שאומרים רבון העולמים מלך אביר וכו', זאת מפני שאחר שייצאו המלאכים מביתו - מברכים ומדברים עם המלך עצמו, וכאן המקום לציין כי אפשר דלכן היה נוהג אאזמו"ר זיע"א לעמוד בשעה שאמר רבון העולמים, באותו ענין שהיה עומד בעת תפילת שמונה עשרה.

בנוסח רבון עולמים אומרים למלאכים
שנבראו בערב שבת

אך התמיהה בזה מה שאומרים אחר כך בנוסח רבון העולמים מלאכי השלום בואכם לשלום ברכוני לשלום ואמר ברוך לשולחני הערוך, ויפלא כיון שכבר שלחם מביתו מה מברך אותם שוב על בואם ומבקש ברכתם. ואמרת לפרש בענין זה (עיין בספה"ק הליכות קדוש שבת פ"א הערה ח - עמ' קעז) ליישב על נכון, על פי אשר יבואר כי כליל שבת יש ב' סוגי מלאכים שמסובבים את האדם, הראשון; הם ב' המלאכים שמלווין אותו מבית הכנסת כמבואר בגמרא, ולאלו המלאכים אנו אומרים שלום עליכם על בואם אתנו יחדיו לביתנו, ובסיום הפיוט אנו אומרים להם צאתכם ובואכם לשלום, ומדברים עם מלך מלכי המלכים הקב"ה ואומרים כל הנוסח מלך אביר וכו', אך יש עוד

סוג מלאכים שנבראים מהמצוות שטורח ועושה לכבוד שבת, ואף יותר מזה כתב אדמוה"י זיע"א שלא רק מהמצוות שטורח נבראים מלאכים אלא אף מהאמירה, וכדאיתא בספה"ק שלחן הטהור (מאמרי שב"ק, הכנה לסעות שבת מלכתא) וז"ל כתבו ספרי יראה (עיין בספה"ק מעבר יבק מאמר ב פ"ח) שצריך לומר על כל דבר שעושה זה אני עושה לכבוד שבת קודש, ומה טוב אם מזכיר גם כן הכתוב והכינינו את אשר יביאו, כי מכל דיבור נברא ממנו מלאך עכ"ל, והדברים קל וחומר אם מהדיבורים של אמירת 'לכבוד שבת קודש' נברא מלאכים כל שכן מהעשייה עצמה, וכיון שנתבאר במדרש תנחומא שהובא לעיל כי המלאכים שנבראו מן המצוות מלווין את האדם בכל עת, לכן אחר שאמרנו להקב"ה כי הדלקתי נרותי, והצעתי מטתי, והחלפתי שמלותי, לכבוד שבת, אנו אומרים לאלו המלאכים שנבראו ממצוות אלו מלאכי השלום בואכם לשלום ברכוני לשלום, ומבקשים מהם ואמרו ברוך לשולחני הערוך שימשיך הקדושה שנפעל על ידי היגיעה שעשו לכבוד השבת בפעולות אלו.

ביאור הפסוק
'ועברתם את ד' אלוקיכם וגו'

ונראה כי דרך העבודה איך יזכה האדם לאלו המלאכים הנבראים מהמצוות, רמזה התורה במה שנאמר בסוף הפרשה ועברתם את ד' אלוקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרותי מחלה מקרבך, בפסוק זה רבו הרמזים על ברכות בגשמיות וברוחניות, וכמו שאמר בגמרא (בבא מציעא דף קז:) תנו רבנן שלשה עשר דברים נאמרו בפת שחרית, מצלת מן החמה, ומן הצנה, ומן הזיקין, ומן המזיקין, ומחכימת פתי, וזוכה בדיון, ללמוד תורה וללמד, ודבריו

הענין של לימוד תורה"ק לפני תפילת שחרית, וכן אנו מוצאים כבר שאמרו במשנה (ברכות פ"ה מ"א - דף ל:) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים ע"כ, והיינו שלפני התפילה יש לו לימנע מלעסוק בכל דבר שאינו שייך לרוחניות, וכמו שאנו רואים כי בערב שבת דנו הפוסקים (מגן אברהם סי' רנא סק"ו, משנה ברורה סי' רס סק"ב) לאדם שלא יהיה לו האפשרות לקנות אחר התפילה, מפני הדחק ומפני שהוא דבר מצוה התירו לו לקנות לפני התפילה.

על ידי זה זוכה לכל ההשפעות

והביאור בזה יש לומר שצריך להיות פשוט על פי השכל ועל פי המבואר לעיל כי על ידי כל מצוה נברא מלאך שמלווהו לשמור בכל דרכיו, ובוודאי כאשר קם בבוקר הוא רוצה הצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשיו, אזי יש לו סגולה פשוטה בדוקה ומנוסה שיברא לו הרבה מלאכים שישמרוהו באותו היום וכאשר זוכה לשמירה מאת ד' מן השמים, לא יירא ולא יפחד משום דבר ויראה הצלחה בכל מעשה ידיו, וכענין דאיתא מהרה"ק ר"פ מקאריץ זיע"א (אמרי פנחס שער סדר היום קכד) בזה"ל, סיפר רבי יצחק ב"ר שלמה מקאריץ, שבעירו היה שוטה וסיפר להרב ז"ל שהעולם אומרים בשם המגיד [ממעזריטש] ז"ל מי ימלא גבורות ד' ישמיע כל תהלתו (תהלים קו ב), והרוצה לבטל דינים יגמור כל תהלים בלי הפסק. והשיב דבר זה אני אמרתי, עכ"ל, (וכדברים האלה עיין בספה"ק עטרת צבי פרשת ויחי, ובספה"ק אגרא דפיקא אות שמח), והכונה כי כאשר האדם הולך ומבקש מאת הקב"ה עצמו, זה הסגולה הגדולה ביותר שיכול לפעול ישועות גדולות ונשגבות, וענין זה הוא בפרט בתחילת היום - ומשל למה הדבר דומה לאדם המתקשה להביא אל ביתו לחם לפי הטף, וכל היום חושב מה יעשה בכדי שיהיה לחם בביתו מיד כשצאצאיו קמים בבוקר, וכך מחשב צעדיו ופסיעותיו שיהיה מוכן מזומן הלחם מיד בבוקר ללא שהות, זאת פשוט כי אם לאביו של אותו אדם יש מאפיה או מכולת, הדבר הכי פשוט שעליו לעשות הוא לגשת כל יום בוקר אל אביו להזכיר לפניו את ביתו ולקחת את הלחם, ואם אינו עושה כן אלא ראשית ניגש אל חברו לשאול ממנו עצה ותושיה, ורץ לקראת שכנו לעבוד אצלו ולקבל הממון לצורך זה, הרי אינו בר דעת כלל וכאדם שאינו מן הישוב, זה הוא משל בעולם הזה הגשמי, אך כאשר יתבונן האדם במה שמחשב בכל עת את צעדיו ופסיעותיו שיהיה מוכן מזומן דבר

מה שאומרים בנוסח רבון העולמים מלאכי השלום בואכם לשלום ברכוני לשלום ואמרו ברוך לשולחני הערוך, יפלא כיון שכבר שלחם מביתו כשאמר צאתכם ובואכם לשלום מה מברך אותם שוב על בואם ומבקש ברכתם. ונראה ליישב על נכון, על פי אשר יבואר כי בליל שבת יש ב' סוגי מלאכים שמסובבים את האדם, א; ב' המלאכים שמלווין אותו מבית הכנסת כמבואר בגמרא, ולאלו המלאכים אנו אומרים שלום עליכם על בואם אתנו יחדיו לביתנו, ובסיום הפייט אנו אומרים להם צאתכם ובואכם לשלום, אך יש עוד סוג מלאכים שנבראים מהמצוות שטורח ועושה לכבוד שבת, ואף יותר מזה כתב אדמוה"ז זיע"א שלא רק מהמצוות שטורח נבראים מלאכים אלא אף מהאמידה, וכדאיתא בספה"ק שלחן הטהור (מאמרי שב"ק, הדנה לסעות שבת מלבטא) וז"ל כתבו ספרי יראה (עיין בספה"ק מעבר יבן מאמר ב פ"ח) שצריך לומר על כל דבר שעושה זה אני עושה לכבוד שבת קודש, ומה טוב אם מזכיר גם כן הכתוב והכינו את אשר יביאו, כי מכל דיבור נברא ממנו מלאך עב"ל, וכיון שנתבאר במדרש תנחומא כי המלאכים שנבראו מן המצוות מלווין את האדם בכל עת, לכן אחר שאמרנו להקב"ה כי הדלקתי נרותי, והצעתי מטתי, והחלפתי שמלותי, לכבוד שבת, אנו אומרים לאלו המלאכים שנבראו ממצוות אלו מלאכי השלום בואכם לשלום ברכוני לשלום, ומבקשים מהם ואמרו ברוך לשולחני הערוך שימשיך הקדושה שנפעל על ידי היגיעה שעשו לכבוד השבת בפעולות אלו.

הכתוב (שמות כג יט, שם לד כו) ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ד' אלוקיך, שמצוות הביכורים בעת הגלות הוא כאשר האדם מקדיש את ביכורי מחשבתו אל הקב"ה, והיינו שתחילת היום כאשר קם בבוקר תחילת מחשבתו הוא בענין עבודת ד' כל אחד לפי מדריגתו, בזה מקיים מצוות ביכורים, ואאזמו"ר זיע"א נתן בזה רמז נאה, כי לשון הפסוק (דברים כו ב) ולקחת ראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך, עולה במספר התיבות מראשית שנותיו של יום, שבו, חרש, שנה, (עה"כ), וכן הפסוק (שם שם ט) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה (עה"א), עולה במספר התיבות תורה, תפלה, אמונה, מתוך תשובה ביראה ואהבה, והיינו שיקח לו אדם ענין בעבודת ד' השייך אליו, ועמו יתחיל את יומו.

ומטעם זה עוררו הצדיקים שלא לדבר לפני התפילה, וכן הרבו לדבר מחשיבות

נשמעין, ותלמודו מתקיים בידו וכו', ואמרו רבנן השכם ואכול, בקיץ מפני החמה, ובחורף מפני הצינה וכו', ואנא אמינא לך מהכא, ועברתם את ד' אלוקיכם וברך את לחמך ואת מימך, ועברתם את ד' אלוקיכם זו קריאת שמע ותפלה, וברך את לחמך ואת מימך זו פת במלח וקיתון של מים, מכאן ואילך והסרתי מחלה מקרבך, ע"כ.

בספה"ק דגל מחנה אפרים (בפרשתן) ביאר דקאי על ענין התפילה, ועל פי מה שאמרו בגמרא (ברכות דף לב:) תנו רבנן חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת, וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה - תורתן היאך משתמרת, ומלאכתן היאך נעשית, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת ע"כ, וגם איתא בגמרא (עירובין דף נד:) חש בראשו יעסוק בתורה וכו', חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא ע"כ, וזהו מה שרמז בפסוק ועברתם את ד' אלוקיכם, קאי על התפילה (ע"פ תענית דף ב), שיתפלל כמו חסידים הראשונים, ובירך את לחמך - היינו הפרנסה שמלאכתן מתברכת, ואת מימך קאי על התורה (ע"פ בבא קמא דף פב.) שתורתן משתמרת, ואת"ל לפעמים צריך ללמוד משום רפואה כנ"ל מהגמרא בעירובין, לכן אמר והסירותי מחלה מקרבך שיוכל לעסוק בתפלה. עוד בענין התפילה איתא בחתם סופר (בפרשתן) כי הוא ברכה בענין התפילה, וברך את לחמך ואת מימך בענין שוהסרותי מחלה מקרבך, היינו קרבך ממש לשון קרביים ומעיים שלא יאנס בעטוש בתפילתו שהוא סימן רע בתפילה (ע"פ ברכות דף כד:).

העבודה שיש בכל יום מיד כשניער משנתו

ועל פי מה שנתבאר לעיל מדברי המשנה כי על יד המצוות של האדם נבראים מלאכים, ומן מדרש תנחומא שמלווין אותו, ועל דרך מה שהובא לעיל מה שאמרו בגמרא (ב"מ דף קז:) ועברתם את ד' אלוקיכם זו קריאת שמע ותפלה ע"כ, ומבואר יוצא מדברי הגמרא דפסוק זה קאי על תחילת יומו של האדם התפילה וקריאת שמע של שחרית, ונראה כי הוא על דרך מה שעוררו הצדיקים תלמידי הבעש"ט נבג"מ בענין הזהירות שמוטל על האדם לשמור את ראשית יומו שיהיה בקדושה יתירה, כמו שפירשו הצדיקים (עיין בספה"ק בית יעקב פרשת אמוה, בשם מורי הרה"ק הר"ב מפשיסחא זיע"א) במה שאמר

ואם לא תשלים וגו'. פירוש אם לא השלימה העיר ונטתה אשוריה מני דרך, ולפעמים יקר מקרה שאחר שהתחיל האדם להטיב מעשיו ישוב אחורנית, וכשאירע זה להאדם יגדיל רשע ויתחזק יצרו עליו יותר מבראשונה להלחם עם הנשמה, עכ"ל, ומדברים אלו יתעורר כל אדם להבין מה טמון במלחמה שיש לו עם היצר הרע בתחילת היום, כי יכול להטות את הכף לטוב ולמוטב.

אך יש לזוהר כי אף שהמלאכים הטובים נוהגים בגינוני מלכות ואינם מגיעים אל האדם להפריע משנתו, לא כן הוא היצר הרע אלא נמצא עם האדם אף בעת שנתו, ומנהגו כמלך זקן וכסיל אשר עוד לפני שפותח את עיניו כבר מכניס במחשבתו כל עסקיו הגשמיים, שביום זה צריך לעשות כך, מיד כאשר קם יש לו לסדר את זה, ועוד לפני התפילה מוטל עליו לדבר עם ההוא, אך האמת שאינו כן וכמו שנתבאר, לכו העבודה המוטלת על האדם כששוכב על מיטתו - לראות בעיני שכלו את המלחמה שיש בין המלאכים הטובים שרוצים להגן עליו בכל משמר לברך את לחמו ואת מימיו ולהסיר מחלה מקרבו, לבין המלאכים הרוצים לשמשו ולהסיח דעתו ממחשבות הקדושה, על כן יחשב שכר מצוה שייגין עליו מן המזיקין, נגד הפסדה כאשר יחשב צעדיו לצרכיו ולא לצורך הבורא.

לעבודה קלה יותר ברוחניות, וכמו שאמרו במשנה (אבות פ"ד מ"ב) מצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה ע"כ, שאם מיד יתחיל לעשות מצוות יהיה נמשך לעוד מצוות, ואם ח"ו לא יעשה כן, אזי היצירה"ר אומר לו לעשות כך ואומר לו לעשות כך עד שתפוס אליו, והאריך בזה באור החיים הק' (שופטים) בזה הלשון כי תקרב וגו'. אולי פרשה זו תרמוז על פי מה שאמר הרשב"י בספר הזוהר (שמות דף ע"ב.) כי האדון ב"ה שולח נשמה יתירה להאדם מעולם העליון להדריכו בדרך ישר ובאמצעותה ימלט האדם מהמחטיאו, וצוה ד' לנשמה ואמר כי תקרב אל עיר זה הוא גוף האדם שנקרא עיר כאומרם בספר הזוהר (ו"ח רות דף צ"ו) בפסוק עיר קטנה וז"ל עיר קטנה דא גופא דבר נש ע"כ, למלחמה כי צריך כח להציל האדם מיד מרשיעו. וכו' ואומר והיה אם שלום פירוש והיה לשון שמחה היא אם שלום תענה, ואמר ופתחה פירוש אין צורך אלא פתיחה לבד ואם יפתח כפתחו של מחט הקדוש ברוך הוא יפתח לו כפתחו של אולם, והוא מה שגמר אומר והיה כל העם הנמצא בה רמ"ח איברים ושס"ה גידים הכל ישתעבד לנשמה, בין בבחינת מצות עשה יהיו למס לעשות בגופם ובממונם וכו', בין בבחינת מצות לא תעשה ועבדוך פירוש כעבד הירא מרבו לבל נטות מדבריו ימין ושמאל. ואמרו

מה לצרכו וצורך ביתו, כי האמת לאמיתה שלאביו יש די מחסרו אשר יחסר לו, ומה שמוטל עליו הוא רק לגשת אליו ולהזכיר לפניו את שמו, ומיד יקבל את כל הצרכיו ותיו, למה יהיה שוטה לאבד מה שנותנים לו, אשר מיד כשקם עושה הוא את ההשתדלות אצל חברו או כל ענין אחר, גש לאביך וקבל בשפע גדול מידו הרחבה והמלאה.

וזהו הכונה בפסוק כי מיד בבוקר ועבדתם את ד' אלוקים זו קריאת שמע ותפילה, שלא תעשה מאומה כי אם רצון השי"ת, וממילא וברך את לחמך ואת מימך והסרותי מחלה מקרבך, יזכה לכל הברכות הכתובות בתוה"ק. על כן יראה האדם להתחזק מיד בבוקר לעשות רצון השי"ת ולעסוק בעניינים הנוגעים לעבודת ד', ובכך יזכה להבטחת דוד המלך כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך יפול מצדך אלף ורבבה מימינך - וכך הזהיר מרנא הבית יוסף בריש השלחן ערוך (סי' א"ס"א) יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו ע"כ, היינו שהקימה תהיה לעבודת בוראו ולא לעסקיו.

עוד נגמ' מעבודתו בעת הקימה, שיוכל בקל להתגבר על היצר הרע

ונראה עוד כי חוץ ממה שזכרה בזה להצלחה, כאשר ניגש מיד אל הקב"ה מקור הברכות, לא זו בלבד אלא זוכה

מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם כדי שיהיה שרכם כפול לעתיד לבא ע"כ, הרי שהעבודה מאהבה (- היינו עבדים המשמשים את הרכ שלא על מנת לקבל פרס), ועבודה מיראה (- ויהי מורא שמים עליכם), נחשב כעבודה כפולה כמו שאמרו כדי שיהיה שרכם כפול, (ועיי"ש בבנין יהושע שביאר הכונה בזה ע"פ מה שאמרו בירושלמי [ברכות פ"ט ח"ה, סיטה פ"ה ה"א] עשה מאהבה, ועשה מיראה, עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא, עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט), אם כן אפשר דלכן בפורים העבודה בחמשה ימים כפול ממה שאמר הקב"ה למשה בקבלת התורה בחג השבועות, כדי שזוכה לקבל את התורה בב' הבחינות אהבה ויראה ויהיה שכרו כפול.

אך כל בר דעת הרוצה לקבל ביתר שאת את ההשפעות יראה להכין עצמו עוד ימים נוספים לפני חג הפורים, כי עוד נוסף בחג הפורים ימי חג נוספים, שלא רק חמשה הימים קדושים בקדושת הפורים, אלא כל החודש כולו, וכמו שדייקו כמה שנאמר במגילת אסתר (ט כ"ב) והחודש אשר נהפך להם מיוגן לשמחה מאבל ליום טוב, שכל החודש יש בו מקדושת הפורים, וכן אמרו בגמרא (מגילה דף ט"ז.) משנכנס אדר מרבין בשמחה, והכונה בעבודה הנדרשת מכל אחד ואחד שכל החודש מוטל על האדם לעבוד את העבודה מענין עבודת ימי הפורים, והוא הכנה ביתר שאת.

איתא במשנה (פ"א מ"א - דף ב.) מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר בארבעה עשר, בחמשה עשר ע"כ, ולא מצינו בשום מצוה שיהא אפשרות לקיים המצוה בכמה ימים, בחילוק בין עירות לבני כפרים ובין מוקפין חומה לפרוים, כי לכן נתנו חז"ל את האפשרות לקרוא את המגילה חמשה ימים, כדי שבכך שיטתו בני ישראל את עצמם בחמשה ימים אלו ויזכו לאור הגדול הנשפע בימי הפורים.

אך עדיין יש לעמוד על דיוקן של דברים כמה שאמרו חמשה ימים דייקא, ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (שבת דף ט"ז.) דבקבלת התורה צוה הקב"ה שתהיה ההגבלה ב' ימים ולילה, כמו שנאמר בפסוק (שמות ט"ז) וקדשתם היום ומחר, וכן נאמר (שם שם י"א) והיו נכונים ליום השלישי, אלא יום אחר הוסיף משה מדעתו ע"כ, נמצא כי לקבלת התורה בחג השבועות היה סגן על פי ציווי השי"ת בב' ימים ומחצה, ונראה כי כל זה בחג השבועות שהיה קבלת התורה מיראה, אך בפורים נוסף קבלת התורה מאהבה, וכמו שאמרו בגמרא (שבת דף פח.) ויתיצבו בתחתית ההר אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כנגיית וכו', הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב (אסתר ט כ"ז) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר ע"כ, והנה אמרו באבות דרבי נתן (פ"ה מ"א) היו כעבדים המשמשים את הרכ שלא על

עבודת ד' מתחיל בעת השינה

האמת יש לזכור כי תחילת המלחמה כבר בעת שצריך לילך לישון, שהיצר הרע בא בתחבולותיו לעכבו מלישון, כדי שכך בבוקר יהיה כבר תפוס ברשתו, ובנקל ישאירנו במיטתו עד שעה מאוחרת, וכמו שפירשו הקדמונים (מדרש שמואל [לתלמיד האר"י] אבות פ"ב מט"ו, ובעוד הרבה ספרים) על הפסוק (משלי ו ט) **עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך, בדרך זו **עד מתי עצל תשכב** כלומר עד מתי תתעכב ותאחר מלשכב על מטתך בתחלת הלילה, וא"ת מה איכפת לך כדי שתקום בבוקר ולא תאחר מלקום, שאם תתאחר מלשכב, תתאחר מלקום וז"ש **מתי תקום משנתך**. על כן יקבל האדם על עצמו בימים אלו להקדיש את רגעיו הראשונים של היום, ובכך כל יומו יתהפך לטובה, וממדרגה למדרגה יעלה במסילות העבודה ויגיע מוכן ומזומן ליום הפורים.**

הכנה ליום הפורים - כפול מההכנה לחג השבועות

והכנה יתירה צריך ליום גדול ונשגב זה, ויש להביא לזה סמך ומקור על פי מה שראיתי להביא משמיה דהרה"ק מבארדיטשוב זיע"א לבאר את עבודת האדם במה שמקדימין כמה ימים לפני ראש השנה באמירת סליחות, שהוא כמשל אצל אדם בעולם הזה הגשמי, כאשר אדם נמצא בעת הדחק וצריך לממון, אזי כאשר יילך לאסוף בבתי כנסיות ובתי מדרשות, וימצאו אדם עשיר, יתן לו כמה פרוטות, אך אם יילך לאותו אדם ויקבע אצלו תור, יהיה הסכום יותר גדול, ואם מוסיף ומקדים כמה ימים לפני הזמן המיועד, שדואג על ידי מקורביו שיבארו ויפרטו לאותו אדם שיבין וידע את מצוקתו, בכה"ג מתוך הכנות ראויות כשמגיע השעה שיושב ומבקש את הצטרכויותיו, מדבר על לב האדם, ובס"ד יוצא בסכום הגון ומקבל יותר ממבוקשתו, אך אף מי שקבע אצלו תור - אם לא יעשה הכנות אלו, אלא יבוא בזמן המיועד ללא כל הכנה, צריך רחמים כמה יוכל להשפיע על לבו בזמן הקצר ההוא, וביאר שכך הוא בראש השנה כאשר נלך מלכי המלכים קבע זמן לשפוט האדם ולקבוע לו די מחסרו אשר יחסר לו, אם יקדים את פני המלך כמה ימים יש לו במה לבוא לדבר אל המלך, אך אם נזכר רק ביום שעומד כבר לפני המשפט מה יענה ויאמר ליום דין.

והנה יום הפורים הוא גם כענין ימי הרחמים והסליחות וכמו דאיתא ב**זוה"ק** (תיקוני זוהר תיקון כא דף גז:) כי יום הכיפורים הוא מלשון פורים, וכן איתא הענין ביום זה ד'כל הפושט יד נותנים לו', ובוודאי צריך הכנה יתירה לקבל ההשפעות, ונראה כי לכן איתא **במשנה** (פ"א מ"א - דף ב.) **מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר בארבעה עשר, בחמשה עשר ע"כ**, ולא מצינו ענין זה בשום מצוה שיהא אפשרות לקיים המצוה בכמה ימים, ולחלק בין עיירות לבני כפרים ובין מוקפיין חומה לפריזים, כי לכן נתנו חז"ל את האפשרות לקרוא את המגילה חמשה ימים, כדי שבכך שיטהרו בני ישראל את עצמם בחמשה ימים אלו ויזכו לאור הגדול הנשפע בימי הפורים.

אך עדיין יש לעמוד על דיוקן של דברים במה שאמרו חמשה ימים דייקא, ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (שבת דף פז:) דבקבלת התורה צוה הקב"ה שתהיה ההגבלה ב' ימים ולילה, כמו שנאמר בפסוק (שמות יט ט) **וקדשתם היום ומחר**, וכן נאמר (שם שם יא) **והיו נכונים ליום השלישי**, אלא **יום אחר הוסיף משה מדעתו ע"כ**, נמצא כי לקבלת התורה בחג השבועות היה סגי על פי ציווי השי"ת בב' ימים ומחצה, ונראה כי כל זה בחג השבועות שהיה קבלת התורה מיראה, אך בפורים נוסף קבלת התורה מאהבה, וכמו שאמרו בגמרא (שבת דף פח.) **ויתיצבו בתחתית ההר אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית וכו'**, הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב (אסתר ט כז) **קיימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר ע"כ**, והנה אמרו באבות דרבי נתן (פ"ה מ"א) **היו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם כדי שיהיה שכרם כפול לעתיד לבא ע"כ**, הרי שהעבודה מאהבה (- היינו עבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס), ועבודה מיראה (- יהי מורא שמים עליכם), נחשב כעבודה כפולה כמו שאמרו **כדי שיהיה שכרם כפול**, (ועי"ש בבבלי ירושלמי שביאר הכונה בזה ע"פ מה שאמרו בירושלמי [ברכות פ"ט מ"ה, סוטה פ"ה ה"א] **עשה מאהבה, ועשה מיראה, עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא, עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט**), אם כן אפשר דלכן בפורים העבודה בחמשה

ימים כפול ממה שאמר הקב"ה למשה בקבלת התורה בחג השבועות, כדי שיזכה לקבל את התורה בב' הבחינות אהבה ויראה ויהיה שכרו כפול.

אך כל בר דעת הרוצה לקבל ביתר שאת את ההשפעות יראה להכין עצמו עוד ימים נוספים לפני חג הפורים, כי עוד נוסף בחג הפורים ימי חג נוספים, שלא רק חמשה הימים קדושים בקדושת הפורים, אלא כל החודש כולו, וכמו שדייקו במה שנאמר במגילת אסתר (ט כב) **והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה מאבל ליום טוב**, שכל החודש יש בו מקדושת הפורים, וכן אמרו בגמרא (מגילה דף כט.) **משנכנס אדר מרבין בשמחה**, והכונה הנדרשת מכל אחד ואחד שכל החודש מוטל על האדם לעבוד את העבודה מענין עבודת ימי הפורים, והוא הכנה ביתר שאת.

והנה כאשר קרב ובא יום הפורים הבא עלינו יש להתבונן בכח שיש בעת קריאת המגילה שנפתחים שערי גן עדן כמו שהיה מרגלא בפומיה היה דהרה"ק בעל האמרי יוסף מספינקא זיע"א על אברך אחד שאחר שערך את הסדר בלילה השני והתיישב בדעתו שהיות שביום ב' דפסח הוא זמן של סעודת אסתר ע"כ יקרא כעת את המגילה, וכאשר סיים את המגילה בא נשמה וביקש תיקון לעצמה, וסיפר לו הנשמה לאבר ההוא שבכל שנה בשעת קריאת המגילה פותחין שערי גן עדן, ואז יכול כל אחד להיכנס, ועכשיו אע"פ שזה לא הזמן של הקריאה אבל רוצה שיפתחו לו שערי גן עדן, ופסקו בבי"ד של מעלה שאם האברך הקורא יפסוק שתוכל להכנס אז יורשו לך, ובבית אהרן (שבת זכור) איתא צדיקים אומרים שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה, ובוודאי שכל אחד ואחד רוצה להיות חלק בעבודת הצדיקים שיפתחו לו שערי גן עדן בשעה זו, ושמעתי משמיה דאדמו"ר מספינקא זצ"ל במה שאומרים (ברכת המזון) **ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם**, דלכאורה יקשה כיון שמוצאים חן בעיני הקב"ה מה צריך שוב חן בעיני אדם, וביאר דהכונה בעיני הצדיקים, היינו שימצא חן בעיניהם שיפעלו עבורו במרום, והנשיאות חן בעיניהם הוא על ידי מצוות ומעשים טובים, ויה"ר שאכן נזכה להתכונן כראוי ונזכה לבנין ביהמ"ק בביאת גואלנו משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לקבלת העלון באימייל: KOLHACHUTZER@GMAIL.COM
להארות והערות: נא להשאיר הודעה במספר המערכת:
079-520-5294